

Alternatief bestrijden van wormbesmettingen bij biologisch vee

Ine Kempen

Project: *Alternatieve bestrijding van wormbesmettingen binnen de biologische veehouderij*

Doelstelling: *Zoektocht naar alternatieve bestrijdingsmogelijkheden (zowel via management als fytotherapie) voor wormbesmettingen in de biologische veehouderij (focus op pluimvee en herkauwers).*

Organisatie: *Proefbedrijf Pluimveehouderij, Hooibeekhoeve, Wim Govaerts & Co cvba*

Periode: *maart 2010—november 2010*

Wereldwijd worden subklinische infecties door wormbesmettingen beschouwd als een belangrijke oorzaak van productieverliezen bij pluimvee en grazend vee. Met de steun van CCBT werkten het Proefbedrijf Pluimveehouderij, de Hooibeekhoeve en Wim Govaerts & Co cvba samen aan een literatuuronderzoek (voor pluimvee en herkauwers) en aan een praktijkproef (herkauwers) om na te gaan welke mogelijkheden, met de focus op een aangepast management en fytotherapeutica, er bestaan om wormbesmettingen alternatief te bestrijden.

Gezondheidszorg in de biologische dierlijke productie is gebaseerd op ziektepreventie. Als er toch ziekte bij een dier of in de stal wordt geconstateerd kunnen onder strikte voorwaarden ontwormingsmiddelen gebruikt worden. De lijst van bestrijdingsmiddelen wordt echter steeds korter. De biologische veehouderij staat dus voor de uitdaging om wormbesmettingen op een alternatieve manier te controleren.

Het doel van dit project is om sectoroverschrijdend te zoeken naar alternatieve bestrijdingsmogelijkheden tegen worminfecties in de biologische veehouderij. In dit verkennend onderzoeksproject staan optimaal management en het potentieel van fytotherapeutische middelen centraal. Het onderzoeksresultaat van dit verkennend project kan als basis dienen voor een uitgebreide geïntegreerde onderzoeks aanpak vanuit verschillende biologische dierlijke sectoren. De doelgroep bestaat uit de biologische producenten uit de melkvee-, jongvee-, geiten- en

leghennenhouderij.

Aandacht voor het stal- en weidemanagement komt op de eerste plaats. Daarnaast kan er naar gestreefd worden om via het gebruik van fytotherapeutische middelen besmettingen onder controle te houden en/of de weerstand tegen een besmetting te verhogen. Het gebruik van kruiden in de biologische veehouderij in relatie tot diergezondheid is een onderwerp dat binnen de biologische sector sterk leeft, maar er is duidelijk nood aan meer kennis en ervaring vanuit het praktijkonderzoek. De onderzoeksresultaten van dit project zijn neergeschreven in een brochure.

In deze brochure worden eerst de belangrijkste parasieten bij pluimvee en herkauwers beschreven aan de hand van fiches. Bij pluimvee worden enkel de belangrijkste wormen die bij leghennen voorkomen beschreven.

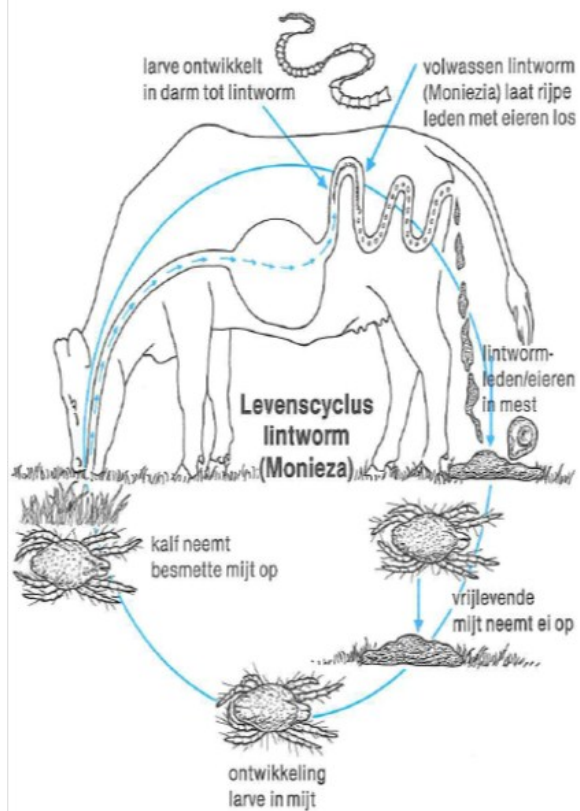
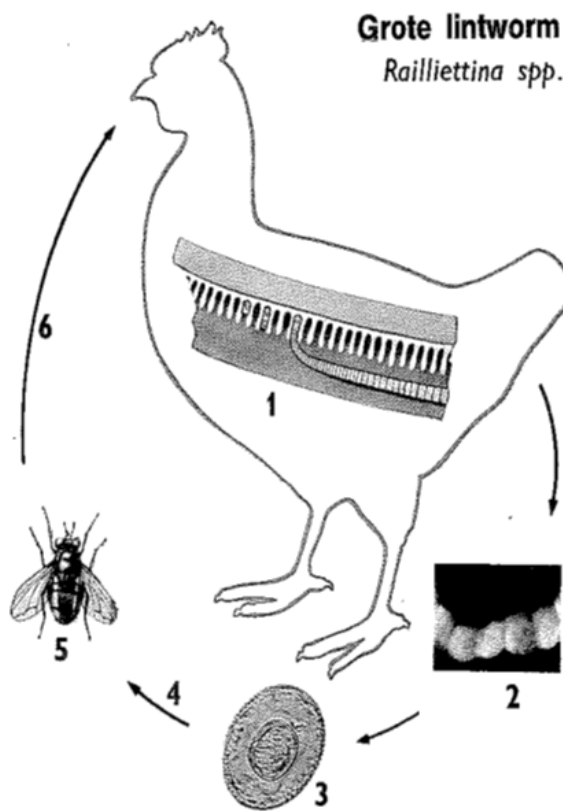

Foto 1: Links is de levenscyclus van de grote lintworm bij leghennen en rechts de cyclus van de runderlintworm bij het rund.

Deze fiches geven een kort overzicht van de levenscyclus van de parasiet en de symptomen die hij veroorzaakt. Kennis van de levenscyclus van de parasiet is immers cruciaal bij de bestrijding ervan. Zo hebben bv. de grote lintworm bij de leghen of de leverbot bij herkauwers nood aan een tussengastheer tijdens hun levenscyclus. Het is voor de landbouwer dan ook efficiënter en goedkoper om deze tussengastheren door een aangepast management en aangepaste hygiënemaatregelen te bestrijden en de cyclus te doorbreken. Hieronder vind je de levenscyclus van de grote lintworm bij leghennen en de runderlintworm bij runderen.

In het tweede deel van de brochure worden voor de praktijk tips aangereikt om de infectiedruk van parasieten zo laag mogelijk te houden waarbij de focus ligt op een optimaal management en het potentieel van fytotherapeutische middelen.

Bij pluimvee is het belangrijk dat de uitloop optimaal gebruikt wordt. Wanneer kippen de uitloop goed gebruiken wordt de mest verspreid over de

uitloop afgezet en treedt er een verdunningseffect op. Op die manier kan ook de besmettingsdruk met wormeitjes laag gehouden worden. In de brochure worden praktische tips meegegeven om de kippen voldoende beschutting te bieden, om ze op een jonge leeftijd in de uitloop te krijgen, om een uitloop droog en veilig te houden en tenslotte worden technieken meegegeven om de uitloop te herstellen.

Bij herkauwers hangt het aanpassen van het management af van de diersoort en de soort parasiet. Deze tips kunnen teruggevonden worden in de brochure. Algemeen is het belangrijk voor de landbouwer om zuiver drinkwater te verstrekken aan de dieren, voorkomen dat dieren van poelen en grachten drinken, voor een goede drainage te zorgen en een goede algemene hygiëne op de stal en in de weide toe te passen.

Om verscheidene redenen is het voor de landbouwer interessant om na te gaan of hij fytotherapeutica kan inzetten bij de bestrijding van wormen op zijn

bedrijf. Fytotherapeutica zijn geneesmiddelen die als actieve ingrediënten uitsluitend planten, delen van planten of plantenmaterialen of combinaties daarvan bevatten, in ruwe of bewerkte staat. Planten produceren veel chemische stoffen die niet meteen gebruikt worden in de primaire levensprocessen. Deze zogenaamde secundaire metabolieten zijn zeer verscheiden in hun chemische structuur en zijn betrokken in complexe interacties tussen de planten en hun omgeving. Zo zijn sommige belangrijk voor de bestuiving of als lokmiddel bij de ondersteuning van de voortplanting of verspreiding. Andere werken dan weer eerder als afschrikking om de planten te beschermen tegen vraat door insecten of zoogdieren. Veel van die secundaire metabolieten hebben een medicinale waarde en het gebruik van planten en plantextracten tegen inwendige parasieten wordt regelmatig vermeld in de etnobotanische literatuur. In de brochure werden voor pluimvee en herkauwers mogelijk interessante fytotherapeutica opgelijst.

Tenslotte worden in het derde deel de resultaten beschreven van de praktijkproef: "Werking van fytotherapeutische middelen tegen leverbot en maagdarmwormen bij herkauwers". Binnen dit project werd nagegaan of er producten beschikbaar zijn op de Belgische markt.

Een aantal producten geproduceerd in Frankrijk en Duitsland die volgens de fabrikant ingezet kunnen worden tegen inwendige parasieten werden uitgetest.

Op drie veebedrijven werd het verloop van de besmetting nagegaan bij het gebruik commercieel beschikbare fytotherapeutische middelen. Drie middelen werden uitgetest, die volgens de fabrikant werkzaam waren tegen: maagdarmwormen bij melkgeiten, leverbot bij melkvee, maagdarmwormen bij jongvee (vlees/melkvee). Het besluit is dat het wisselend resultaat van de proeven maakt dat kan gesteld worden dat de kruidenmengsels niet eenduidig in staat zijn om, preventief of curatief ingezet, endoparasieten bij herkauwers te bestrijden. Het positieve effect dat vastgesteld werd bij de geiten geeft verder hoop op praktijktoepasbaarheid.

De brochure kan gratis verkregen worden via de website van het Proefbedrijf Pluimveehouderij: [klik hier!](#)

Contactpersoon: Ine Kempen

Tel: +32 (0)14 56 28 70

E-mail: info@proefbedrijf.provant.be

Meer info: www.proefbedrijf.be, www.hooibeekhoeve.be, Wim Govaerts & Co cvba
(wim.govaerts@bioconsult.be)